

By special order to friends of TASHMA

תא שמע

פרשת ויקרא ניסן תשס"ט

זמנים

פרשה מפורשת הרה"ג דוד שרעבי

בויקרא פרק א' פסוק י"ז בעולת העוף כתוב, ושסע אתו בכנפיו לא יבדיל והקטיר אתו הכהן המזבחה על העצים אשר על האש עלה הוא אשה ריה נוחה לה', ומסביר רש"י - בכנפיו, נוצה ממש! שלא תחשוב שמקריבים את הבשר של הכנפיים

וזה הפירוש - בכנפיו, אלא הפירוש הוא הנוצה - שגם הנוצות היו קרבים על גבי המזבח! ולמה? הרי אין לך הדיוט שמריח ריח רע של כנפים נשרפים ואין נפשו קצה עליו, זה ממש ריח רע! ולמה אמר הכתוב והקטיר גם את הנוצה? אלא כיון שמי שמביא את עולת העוף הוא עני שאין לו כסף להביא עולת בהמה ולכן הוא מביא עוף, לכן הקדוש ברוך הוא ציווה שיקריבו גם את הנוצות כדי שהמזבח יהיה שבע ומהודר בקרבנו של עני! וכן עוד כתוב בפרשה בפרק ב' פסוק א' - ונפש כי תקריב קרבן מגחה לה' סלת יהיה קרבנו ויצק עליה שמן ונתן עליה לבנה, ופירש רש"י - ונפש כי תקריב, לא נאמר נפש בכל קרבנות נדבה אלא רק במגחה, מי בדרך כלל דרכו להתנדב מגחה? העני! אמר הקב"ה מעלה אני עליו כאלו הקריב את נפשו!! (והוא מהגמרא במנחות דף ק"ד).

רואים מזה את החילוק שבין דרך העבודה זרה, לדרך של התורה! מה רואים? כתוב נבניא ירמיה - (פרק ז' פסוק ל"א) ובני במות התפת אשר בגיא בן הנם לשרף את בניהם ואת בנותיהם באש אשר לא צויתי ולא עלתה על לבי.

משפט שלמה הרה"ג שלמה כהן

השאלה:

ושווי מוערך כ \$ 400,000. כששמע זאת יצחק, מייד ניגש לדיין לשאול אם חייב הוא להחזיר את הספר ליואל.

התשובה:

יצחק חייב להחזיר את הספר ליואל.

הסבר:

ברור כשמש, שאם יואל היה יודע שהוא ירש מאביו ספר רב ערך שכזה, הוא לא היה נותן אותו ליצחק, ולכן יש אומדנה דמוכת שלא התכוון לתת את הספר הזה. אבל השאלה האמיתית היא אם

אביו של יואל נפטר בשיבה טובה, וכבן יחיד, הוא ירש את כל נכסיו. מתוך חפציו היו כמה ספרי קודש. יואל לא היה איש "יודע ספר", ולכן הוא ארז את הספרים ונתן אותם במתנה גמורה לשכנו יצחק. כשיצחק פתח את הארגז הוא מצא בפנים עותק של הספר הידוע "הנועם אלימלך", שהיה נראה לו עתיק. הוא הראה את הספר לחברו אברהם שהיה סוחר בספרים עתיקים, הוא נדהם לשמוע שספר זה הוא מההוצאה הראשונה,

www.tashma.net

ובילקוט שמעוני מובא - ובנו במות התופת אשר בגיא בן הנם, אמרו רבותינו ז"ל אף על פי שהיו כל בתי האלילים בירושלים, העבודה זרה אשר היה נקרא המולך היה חוץ לירושלים במקום מופלג ורחוק! וכיצד היה עשוי

העבודה זרה הזו? היה צלם והיה לו שבע מחיצות סביבו והוא היה באמצע, והיו פניו כמו של עגל וידיו פשוטות קדימה כאדם שפותח את ידיו ומושיטם כדי לקבל דבר מחברו, והיו מסיקין אותו

מבפנים באש! שהיה העבודה זרה הזה חלול מבפנים וכל אדם ואדם לפי קרבנו היה נכנס. איך? כל מי שהיה לו עוף היה נכנס רק במחיצה הראשונה ומקריב, אם היה לו צאן הוא היה נכנס לשני, ואם הוא הביא שה הוא היה נכנס לשלישי, עגל לרביעי, פר לחמישי, שור לששי, ומי שהיה מקריב את בנו למולך היו מכניסים אותו לשביעי והוא היה "זוכה" לנשק את העבודה זרה!! ועל זה נאמר - **זיבחי אדם עגלים וישקן** (הושע פרק יג פסוק ב), והיו נותנים את הבן לפני המולך והיה מסיק את האש מבפנים במקום החלול עד שהיו ידיו המושטות של העבודה זרה נעשות

אדומות ושורפות כאש ונוטלים את התינוק ונותנים אותו לתוך ידיו! והיו מביאים תופים ומקישים עליהם בקול גבוה כדי שלא יהא קולו של הנער יוצא ונשמע ואביו שומע את הבכי ומעיו הומים עליו! ולמה נקרא שמו בן הנם (למה נקרא המקום גיא בן הנם)? כי קולו של התינוק היה נוהם מכח האש, דבר אחר שהיו העומדים נוהמים ואומרים יהנה לך יערב לך יבסם לך, לכך נקרא בן הנם.

ורואים מזה שבדברי שקר צריך לגדל ולייקר את השקר על ידי תחבולות שמאוד קשה להשיג את הדבר! ובכך להרבות את רצון ההשגות אצל הבריות! ולכן היו במולך שבע מחיצות ומי שהביא עוף נכנס רק בראשון וכמה שיגדל קרבנו עוד, כך מתקרב עוד אל המולך, עד שהמביא את בנו נושקו, וכך זה בכל עבודה זרה או הבל ושטות, שייקרוהו עובדיו על ידי הקושי להגיע אל המעלה האחרונה כי כך הוא הדרך בדברי שקר שצריך לעמוד בריבוי ובכבודו בעיני הבריות כי למעשה אין בו כלום ולכן צריך לעשות פרסומת ותחבולות של יוקרה, אבל דרך התורה והמצווה אינו כן, אלא קרבן של עני - עוף, הוא יקר וחשוב והקדוש ברוך הוא רוצה את ליבו של האדם! ולכן צריך לדעת שאם תמצא איזה מקום שכל כבודו הוא רק על

משפט שלמה - המשך

הספר שייד ליואל, ואם אינו שייד ליואל ברור שיצחק יכול לקחת את הספר לעצמו. וכמו כל אחד שמצא מציאה ואין למי להשיב. רק אם יואל זכה בספר הזה כשמת אביו, צריכים לחייב את יצחק להחזיר לו אותו.

מבואר בחו"מ סימן רל"ב סעיף י"ח ברמ"א, מעשה בראובן שקנה משמעון, שהוא סרסור, טבעת בחזקת בדיל. לאחר זמן מה נשברה הטבעת ומתברר שבפנים יש זהב, ראובן לא צריך להחזיר את הזהב למוכר. והטעם, כי הסרסור קונה ומוכר, וכשקנה הסרסור את הטבעת, לא ידע שיש זהב בפנים, ולכן מעולם לא זכה בזהב. לכן אין שום חיוב להחזיר לו אותו. כי אדם שקונה דבר, אינו יכול לזכות במשהו שאינו יודע שהוא קיים. ורק אם ראובן יכול לברר ממי הסרסור קנה את הטבעת. אם מדובר ביהודי, ומתברר שהזהב בפנים היה שלו, יש חיוב להחזיר לו את הזהב. ובחידושי רע"א מבואר,

שדין זה חל גם אם הטבעת עצמה היתה מזהב וחשבו שהיא מנחושת, ולא רק באופן שהדבר ששווה הרבה היה נסתר מהעין, כל מה שלא היה עתיד להימצא בשימוש הרגיל. ויש עוד ראיה לזה בחו"מ סימן רס"ח סעיף ג', ברמ"א, שאע"פ שחצרו של אדם קונה לו אפילו שלא מדעתו, אבל דבר שלא יעלה על דעתו שהוא נפל או נמצא בחצרו, אינו קונה. ולכן אם נפלה מציאה בחצרו של ראובן, ושמעון מצא אותו, הוא יכול לקחת אותו, כי חצרו של ראובן אינו קונה לו אלא דברים שרגילים לבא לשם, ועלה על דעתו שיבואו לשם. ולפי זה היה נראה לומר שיואל לעולם לא זכה בהעתק של "הנועם אלימלך" כי לא עלה על דעתו לזכות בכזה ספר יקר ערך, ולכן יצחק אינו צריך להחזיר לו כי לא היה שלו מעולם! אבל קנינו של יואל כאן הוא אחרת מהקניינים הרגילים, כי הוא זכה בחפציו של אביו מדין ירושה, ובירושה הקנין הוא מן השמיים בלי

שום התערבות של בני אדם, וראינו שבירושה יכולים לקנות דברים שבדרכי הקניינים אינם נקנים, כמו דבר שאין בו ממש (ואע"פ שמבואר בשו"ע שאין יורשים דבר שאין בו ממש, עיין שם ש"ך ונתיבות, שהכוונה שאינם מוציאים מאחרים אבל מה שנמצא מורשים, אפילו שאין בו ממש) וכאן מצאנו שבמוצא מטמון בקרקע שקנה, יש חיוב להחזיר את המטמון למי שהייתה הקרקע שלו ושל אבותיו כמבואר בסימן ר"ס סעיף א' שאע"פ שהוא לא ידוע ליורש, מ"מ הוא זכה מכוח ירושה, מכאן ראיה שמדין ירושה יורשים גם דברים שלא עלה על דעתו שהיו שם ושלא היו עתידין להימצא, ולא ידע שנמצאים. ולכן יואל זכה בספר "נועם אלימלך" כשנפטר אביו, וכיוון שיש אומדנה דמוכח כי אם הוא היה יודע את ערכו הוא לא היה נותן אותו במתנה, יצחק צריך להחזיר אותו והוא מקיים בזה מצוות השבת אבידה לבעליה.

פרשה מפורשת - המשך

ובמקבות יחזקום, דהיינו שהם צריכים לייקר את העבודה זרה כי כל הבל צריך לעמול בו הרבה כדי להראותו כחשוב.

ידי הקושי להגיע אליו, יש לך לחשוש מאוד מפני דרכי העכו"ם ובלילה של מנהג השקר שלמדו מן הגוים, כי דרך התורה אינו כך!! וכך כתוב עוד בירמיה פרק י' פסוק ד' על עבודה זרה - בכסף ובזהב ייפהו במסמרות

משפט שלמה - המשך

ומבואר בחו"מ סימן רס"ה שאסור ליטול שכר על השבת אבידה אלא רק שכר בטלה באופנים מסוימים וכמבואר שם. אבל נראה שמגיע ליצחק דמי תווד כמקובל בעסקאות כאלו, ובוודאי ששכרו של יצחק "הנועם אלימלך".

בשמים גדול מאוד, ושווה הרבה יותר מהעתק של דפוס ראשון של

טבילת כלים (ב)

שאלה: קיבל בפורים משלוח מנות שהיה בתוך כוס זכוכית, ובא ביחד עם פתק שכתוב "הכוס כבר טבול". האם מחוייב לחזור לטבול הכוס?

סיכום של שבוע שעבר: בשבוע שעבר דברנו לענין הקונה כלים מנכרי כדי לעשות סחורה למכור אותם, שלרוב פוסקים הכלים עדיין לא הגיע לידי חיוב טבילה. ולכן הטובל אותם אינו שוה כלום. ולכן אם בא ישראל אחר וקונה מהישראל הראשון, הישראל השני צריך לחזור ולטבול. וכתבנו שלכאורה ה"ה לענין הקונה כלי כדי ליתן לחבירו במתנה, שגם בזה אמרינן שהכלי אינו הגיע לידי חיוב טבילה, כיון שהקונה לא קנה אותה כדי להשתמש לכלי סעודה^(א). ולכן הקונה אינו יכול לטבול עד שמגיע לידי רשות המקבל. ועכשיו נדבר לענין אם יש שום עצה שהקונה יכול לטבול הכלי בשביל חבירו המקבל.

לכוון להשתמש בה: לכאורה אפשר לטעון שיש עצה לכווין בשעת הקנייה להשתמש עם הכלי, ולהשתמש בה לסעודה פעם אחת או פעמיים. ועי"ז יהיה כמו שאר כלי סעודה שלו

שמחוייב בטבילה. ואם אח"כ רוצה להחליט ליתן לחבירו, זהו כמו שאר כליו של ישראל שיכול ליתן או למכור לאחר, ואין צריך טבילה. אבל אין זה עצה הגון. שהא אין כאן אלא הערמה בעלמא^(ב). שהא האמת הוא, שכוונתו בשעת קנייה הוא רק כדי ליתן מתנה לחברו. ורק מפני שרוצה לטבול אותו הוא עשה הערמה להשתמש בה פעם אחת. ודינו כמו "כלי סחורה" שרוצה להשתמש בה באקראי לצורך סעודה, שזהו גופה הציור של השי"ע שכתב שאין כלי זה מחוייב בטבילה^(ג). **זכייה עי"י אחר:** אבל לכאורה יש עצה פשוטה, שיכול לזכות בכלי בשביל חבירו. [לזכות עי"י אחר, או לזכות בשעת קנייה בשביל חבירו]. ונמצא שהכלי הוי כבר קנויה לחבירו מעכשיו. ולכן נמצא שיש לחבר כלי סעודה שמחוייב בטבילה, והנותן יכול לעשות עצמו שליח של המקבל לטבול הכלי בשבילו^(ד). ואף שהמקבל לא יודע מהמתנה, מ"מ אמרינן "זכין לאדם שלא בפניו", כיון שידוע שבעל הכלי (המקבל מתנה) יהיה מרוצה מטבילת הכלי.

כלים הרבה: הרוצה לקנות כלים הרבה כדי ליתן לחברים הרבה, כגון בפורים ליתן לכל אחד כוס וכדומה, יש לדון בזה איך שייך לטבול הכלים. שהא אי אפשר לזכות בשביל חבר מסויים, שהא לא יודע איזה כלי הולכת לאיזה חבר^(ה). ולכן נמצא שאין הכוס קנוייה לו מעכשיו, ואינו יכול לטבול בשבילו כשלוחו. ולכאורה, דינו תלוי בסוגיא של "ברירה". שאם אמרינן "יש ברירה" נמצא שיכול להתנות לזכות מעכשיו למי שמגיע לעתיד, ונמצא שכבר קנוייה לו למפרע, וכבר טבול בשבילו. אבל אי אמרינן "אין ברירה" נמצא שאינו שלו עד שמקבל בידו, ונמצא שמתחילה עדיין לא היה מחוייב בטבילה. ולמעשה, הכלל הוא, במילתא דרבנן אמרינן "יש ברירה" ובמילתא דאורייתא אמרינן "אין ברירה"^(ו). ולכן לענין נידון דידן, תלוי הוא אם חייב טבילת כלים הוא מדאורייתא או מדרבנן. לגבי כלי מתכת שטבילתו מדאורייתא לרוב פוסקים^(ז), אין עצה לטבול הכלים לחברים. אבל לגבי כלי זכוכית שטבילתה לכו"ע הוא מדרבנן, נמצא שאמרינן "יש ברירה" ועדיין יכול לזכות בשבילם להיות הוברר למפרע איזה כלי לאיזה חבר, וכבר קנויה לו.

להשאיל: ובמקרה שלא עשה העצות דנ"ל משום שלא ידע ההלכות אלו^(ח), אלא טבולו מעצמו בסתם, ועכשיו רוצה למצוא עצה שחבירו המקבל יכול להשתמש בה בסעודה זה. [כגון שהביאו לו לשבת או לסעודה אחרת]. יש עצה להשאיל לו, ועי"ז מותר להשתמש בו ממ"י (בין להשי"ע בין להא"י). ויהיה אצל המקבל כשואל עד שיש לו זמן לטבול הכלי^(ט).

סיכום: הקונה כלי כדי ליתן לחברו, בשעת קניין יכול לזכות בשביל חבירו. ועי"ז כיון שכבר קנויה לחברו, הוי חייב בטבילה, ולכן יכול להיות שלוחו לטבול במקומו. ולענין הרבה כלים להרבה בני אדם, תלוי הוא אם אמרינן יש ברירה או אין ברירה. ולכן יש לחלק בין כלי זכוכית שטבילתה מדרבנן שאמרינן יש ברירה ולהקל, לכלי מתכת שטבילתה מדאורייתא ואמרינן אין ברירה. עכ"פ, בנידן דידן שקיבל כוס במתנה ובא עם פתק שכתוב "הכוס כבר טבול" צריך לבאר אם הכותב פתק ידע כל הלכות אלו. או שמא סבר שמותר לטבול בכל ענין, ונמצא שטבילתו לא היה טבילה וצריך לחזור ולטבול בלי ברכה^(י).

(א) וז"ל בספר ענינות כלים פ"ח ס"ז בשם הספר מקור חיים ס"ד. (ב) כן תשנזו ועשיתו עם הכלי זכוכית ענק שנתתי להר"ג הרב שמונה שלי"ט בשביל ההארש מיוול שלו. ועשות הוא צידו. וע"ל דרי"ה להשאל. (ג) וע"ש שג"פ הש"ע מותר גם להישראל הראשון להשתמש בה בחקראי כלי ענינה. [וע"ש דרי"ה שחולק. וע"ש בערו"ש דעת אחרת דעת הרמ"א]. וע"ש בש"ך ובע"ז שחששו לדעת הא"י ולכן סברו שאסור להשתמש בה כלי ענינה. אצל בני דרכה, וגם אינו פוערת השני הקוה ממנו. שגם חששו להשי"ע ע"ש. וע"ש בשבוע שעבר. (ד) כן שמונה מ"י דרקוויין שלי"ט. וע"ה ז"ל גם נמלא בספר ענינות כלים בסוף פ"ח. וע"ש בסוף הערה ט בשם רש"י ז"ל שטען שאם יש להסתפק שמה חבירו לא רוצה הכלי (או משום שמה שכבר יש לו אותה כלי ורוצה להחליף אותו או לא רוצה לקבל אותו מסיבה אחרת) נמלא שלא חל חיוב ענינה עד שידוע שהוא רוצה הכלי. ולא בלעד שאין לברך על הענינה. אלא אף אם בסוף רוצה הכלי. מ"מ לא היה יודע זה מתחילה. ולכן נמלא שאין חייב בענינה עד שידוע שהמקבל רוצה הכלי. אצל אי אמרינן "יש ברירה". שפיר מהני. ולכן יש לחלק בין כלי מתכת לכלי זכוכית. [ולענין הפסיד הצרכה ע"י צמ"צ ס' שגב סק"ז שאם יש עוד ענינה. אסור להפסיד הצרכה צידים. מ"מ בכל ענין דברך כלל קשה לברך עד שידוע שהוא מניחם צודא. ולכן ע"ה טוב להיות צידך סכרים הקניו מנוי מיוחד (כמו הפועלים שלנו מצידי). וכל פעם שצריך לטבול כלי שיש ליקח אחד מסכרים אלו ולברך ולהוליא האחרים]. (ה) אם זהו המציאות. (ו) ע"י צמ"צ ס' חוג סק"ז וצבעה"ל שם סק"ז. (ז) ע"י בשבוע שעבר הערה א. (ח) או שלא היה יכול לזכות לחבירו. כגון הצרכה כלי מתכת. (ט) ע"י צמ"צ ס' שגב סק"ה לגבי הע"ה בשבוע שיכול ליתן לגוי במתנה ויחזור וישראלנו ממנו. כתב המ"צ בשם הע"ז שמי"מ לאחר שבת לר"ך לעצול ואינו יכול להיות אלו כשואל לעולם. כיון ששקע הכלי תחת ידו, ולכן הוי כשלו. (ע) צידו"ס ס' קב ס"ט. מ"מ ע"י צמ"צ מהר"ל דיסקין צק"א ס' סק"ז שחומרה להעביל דעתה לשקוע הוא דווקא בגוים. [וע"י צמ"צ לענין ע"ה ליתן תמור לעכ"ס במתנה ולהשאיל ממנו. ז"ל הוא שהא כיון ששאר צידו אי"א לומר שהוא שואל לעולם וכמ"כ המ"צ. וע"ה]. (י) כלי צרכה לחוש לדעת הא"י שסבר שכלי סחורה כבר הגיע לידי חיוב ענינה. ע"י בשבוע שעבר.